

a&ofondsgrafimediabranche

advies, training & onderzoek
voor de creatieve sector

Grafimediabranche

Ontwikkeling economische conjunctuur 2024-1

Sept 2024

Grafimediabranche

Ontwikkeling economische conjunctuur 2024-1

Stand:

- Beoordeling t/m kwartaal 2
- Prognose kwartaal 3

Colofon

Opdrachtgever: A&O Fonds Grafimediabranche

Uitvoering en uitgave: GOC

Auteur: Drs. Jos Teunen

© GOC, september 2024

Contactgegevens:

GOC

Postbus 347, 3900 AH Veenendaal

Telefoon: 0318 - 539.111

E-mail: info@goc.nl

Internet: www.goc.nl

Bronvermelding:

Grafimediabranche Ontwikkeling economische conjunctuur 2024-1. GOC, Veenendaal, 2024.

De informatie in deze publicatie is volledig gebaseerd op officiële bronnen uit CBS Statline, UWV Databank, inspectie SZW, TNO, en GOC onderzoek onder grafische bedrijven. Bij alle cijfers zijn de bronnen vermeld. Alle informatie is met de grootste zorgvuldigheid verzameld, bewerkt en gepresenteerd. Overname van gegevens uit deze publicatie is toegestaan met bronvermelding.

Inhoud

Grafieken	6
Samenvatting	7
Toelichting op bronnen en grafieken	9
1. Economisch klimaat	10
2. Orderpositie	12
3. Uitbesteed werk	15
4. Concurrentiepositie	15
5. Omzetontwikkeling	17
6. Bedrijfsactiviteit - productie toegevoegde waarde	19
7. Belemmeringen bij bedrijfsuitoefening	21

Grafieken

1. Onzekerheid bij bedrijven over het economisch klimaat
2. Stabiel versus veranderd economisch klimaat
3. Ontwikkeling van het economisch klimaat
4. Oordeel over totale orderpositie
5. Oordeel over buitenlandse orderpositie
6. Waarde van de totale orderontvangst
7. Waarde van de buitenlandse orderontvangst
8. Orderpositie in maanden werk
9. Waarde te plaatsen orders (uitbesteed werk)
10. Oordeel over eigen concurrentiepositie op binnenlandse markt
11. Oordeel over eigen concurrentiepositie op Europese markt
12. Maandelijks omzet- en productieontwikkeling 2024 versus 2023
13. Ontwikkeling van de totale omzet
14. Ontwikkeling van de omzet op de buitenlandse markt
15. Ontwikkeling van de bedrijfsactiviteit (productie toegevoegde waarde)
16. Ontwikkeling van de bezettingsgraad
17. Oordeel over de eigen productiecapaciteit
18. Ervaren belemmeringen bij de bedrijfsuitoefening

Samenvatting

In deze rapportage wordt alleen informatie gegeven over de ontwikkeling van de economische conjunctuur in de grafimediabranche. Andere economische en financiële informatie worden in aparte rapportages behandeld. Zodoende kan informatie makkelijker op onderwerp samengebracht worden en eerder beschikbaar gesteld.

In deze conjunctuurrapportage worden zeven aspecten belicht en in 18 grafieken weergegeven. Daar waar mogelijk worden prognoses van ondernemers voor de ontwikkeling in het derde kwartaal van 2024 meegenomen. Elke grafiek geeft allereerst een trend weer over een aantal jaren. De trends ontstaan door constatering achteraf, en geen verwachtingen vooraf, over maanden dan wel kwartalen achter elkaar te zetten. Na een trendreeks wordt waar mogelijk nog een prognose over het komende kwartaal gegeven. In deze samenvatting zal per aspect geprobeerd worden de kern van de geconstateerde trends aan te geven. Voor verdere toelichting en onderbouwing wordt verwezen naar de tekst en grafieken zelf. De samenvatting sluit af met een zogenaamde barometer.

Economische conjunctuur in zeven trends:

1. Economisch klimaat

- Ondernemers in de grafimediabranche zijn in meerderheid onzeker over de ontwikkeling van het economisch klimaat. Dit geldt ook voor 2024, maar de onzekerheid neemt wel iets af;
- Het aandeel van ondernemers dat vindt dat het economisch klimaat verandert neemt in 2024 toe. Vanaf 2022 neemt het deel van de ondernemers dat vindt dat het economisch klimaat verslechtert toe;

2. Orderpositie

- Verreweg de meeste bedrijven vinden hun orderpositie normaal, Van degenen die de orderpositie ziet veranderen vindt de grootste groep de orderpositie vaker te klein dan te groot, Dat is vooral bij de buitenlandse orderpositie het geval;
- De waarde van de totale orderontvangst voor zowel de binnenlandse markt als de buitenlandse markt is voor de meeste bedrijven stabiel, maar de trend is dat meer bedrijven een afname ervaren dan een toename. Dit is overigens in overeenstemming met de meer structurele omzetontwikkeling in de branche, die krimpt van jaar op jaar;
- Het gemiddeld aantal maanden werk dat bedrijven in huis hebben is in 2024 2,4 maanden. Dat is weer iets hoger dan in eerdere jaren;

3. Uitbested werk

- Bijna alle bedrijven besteden werkzaamheden uit. Deze uitbesteding wisselt overigens over de maanden van het jaar. Er vindt over de jaren heen een lichte trend plaats naar meer uitbesteden. Mogelijk is dit het gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt waardoor het moeilijker wordt het personeelsbestand te laten variëren met de omzetcyclus;

4. Concurrentiepositie

- Verreweg de meeste bedrijven vinden dat hun concurrentiepositie op de binnenlandse markt stabiel is gebleven, en voor sommigen zelfs een lichte verbetering laat zien;
- Op de buitenlandse markt staat de concurrentiepositie wel meer onder druk. Een deel van de bedrijven ervaart daar een afname van hun positie, maar daar staat een even groot deel tegenover dat een toename van hun positie ervaart. Duidelijk is een trend zichtbaar dat de concurrentie op de buitenlandse markt toeneemt, met winnaars en verliezers;

5. Omzet

- Binnen het jaar schommelt de orderontvangst structureel over de maanden en kwartalen. De omzetontwikkeling per maand of per kwartaal kan daarom het best

beoordeeld worden door een vergelijking te maken met een overeenkomstige periode in het voorgaande jaar;

- Dan blijkt dat de omzet op de binnenlandse markt structureel terug loopt, maar juist groeit op de buitenlandse markt. Deze tegengestelde trend heeft een dempende werking op de totale omzetontwikkeling, maar ook op de productie toegevoegde waarde. Dat de prognose over de omzet in het derde kwartaal vooral stabiliteit aangeeft kan negatief geïnterpreteerd worden omdat deze in het derde kwartaal eigenlijk zou moeten toenemen. Indien deze toename ook in werkelijkheid zou uitblijven leidt dit tot een verdere daling van de jaaronzet;

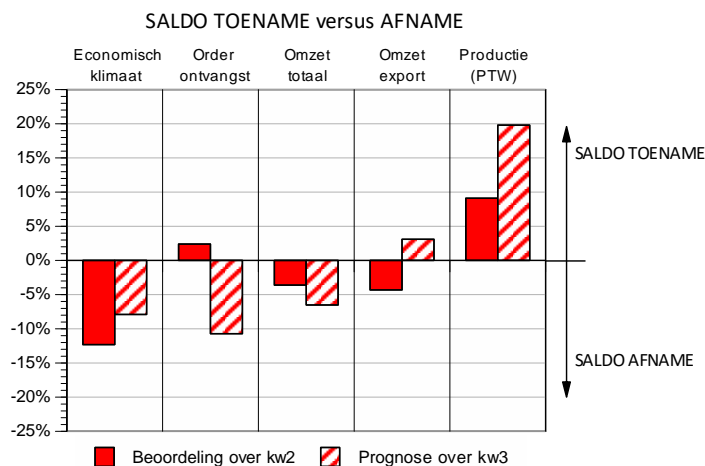
6. Bedrijfsactiviteit en productie toegevoegde waarde

- De ontwikkeling van de bedrijfsactiviteit volgt de ontwikkeling van de omzetontwikkeling indien bedrijven er in slagen hun toenemende inkoop- en bedrijfskosten door te berekenen in de verkoopprijzen. Op dat vlak was het eerste kwartaal slecht, maar kwam er daarna een verbetering. De prognose voor het derde kwartaal is een verdere verbetering van de toegevoegde waarde;
- De bezettingsgraad ligt stabiel op 75% van de productiemiddelen. Dat is al vele jaren een té laag gemiddeld percentage voor de branche. Zeker omdat in de afgelopen jaren het aantal bedrijven en de werkgelegenheid sterk zijn gekrompen. Dat heeft niet geleid tot een verbetering van de bezettingsgraad binnen de branche. Een lage bezettingsgraad leidt tot prijsconcurrentie;
- Een groeiend deel van de bedrijven geeft aan een té kleine productiecapaciteit te hebben om de binnengehaalde orders zelf te realiseren. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door personeelsgebrek, vooral het aantrekken van tijdelijk personeel is een probleem. Maar ook het vervangen en vasthouden van medewerkers is een al langer bestaand probleem;

7. Belemmeringen bij de bedrijfsuitoefening

- Ongeveer 40% van de bedrijven ervaart geen belemmeringen, 60% dus wel. Belangrijkste en structurele belemmering is het tekort aan arbeidskrachten. Tekort aan productiemiddelen en financiële beperkingen spelen nauwelijks een rol. Gezien de demografische ontwikkelingen in Nederland, en de sterke vergrijzing in de grafimediabranche, is de verwachting dat personeelskrapte een structureel knelpunt voor steeds meer bedrijven zal gaan vormen.

**Barometer ontwikkeling economische conjunctuur:
beoordeling over kwartaal 2 en prognose over kwartaal 3**

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

Toelichting op bronnen en grafieken

Bronnen

De Conjuncturenquête Nederland (COEN) peilt onder ondernemers hun ervaringen en verwachtingen omtrent een groot aantal onderwerpen die samen een beeld geven van de bedrijfseconomische ontwikkeling in diverse branches. De enquêtes vinden maandelijks plaats, maar eens per kwartaal is de bevraging uitgebreider. De maandenquêtes worden uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie. Het CBS voert de kwartaalquêtes uit in samenwerking met MKB Nederland, VNO-NCW, het EIB en de KVK.

Het CBS biedt alleen de mogelijkheid om de resultaten naar branche uit te splitsen indien dit een betrouwbaar representatief beeld van deze branche oplevert. Bij het raadplegen van deze branchegegevens is het niet mogelijk statistische verbanden te leggen met bijvoorbeeld de grootteklasse of de hoofdactiviteit van de bedrijven. De consequentie is dat daarom alleen een gemiddeld beeld ontstaat op brancheniveau zonder de mogelijkheid deze verder uit te splitsen naar deelsegmenten.

Grafieken

Databewerking

De van CBS verkregen data betreft voornamelijk uitsplitsingen naar percentages bedrijven per antwoordcategorie zoals in de grafieken vermeld wordt. In een enkel geval gaat het om absolute gemiddelden zoals bijvoorbeeld percentage capaciteitsbenutting of aantal maanden werk. Bij een aantal onderwerpen wordt door ons de antwoordcategorie N.V.T. weggelaten, waarna de overige antwoorden naar een totaal van 100% worden omgerekend. Ook dit wordt bij de grafieken vermeld. De consequentie van deze omrekening is dat de resultaten in dit geval alleen betrekking hebben op bedrijven die deze activiteiten ook daadwerkelijk uitvoeren. Dit geldt bijvoorbeeld voor de bedrijven die zelf drukwerk exporteren of daadwerkelijk werkzaamheden uitbesteden. Bij de betreffende grafieken zal het percentage van de betreffende bedrijven dat deze activiteit WEL uitvoert steeds vermeld worden.

Terugblik en prognose

Bij alle onderwerpen wordt over enkele jaren allereerst weergegeven hoe bedrijven terugblikten op de afgelopen periode, respectievelijk de afgelopen maand of kwartaal. Deze data is beschikbaar tot en met het tweede kwartaal van 2024. Over het derde kwartaal 2024 spreken bedrijven een verwachting uit. Deze verwachting wordt in de desbetreffende grafieken als prognose kw3 aangegeven. Bij grafieken die maandelijks informatie bevatten geldt steeds een terugblik over het afgelopen kwartaal, en bij de laatste maand als prognose over het komende kwartaal. Dit is misschien een beetje verwarrend, maar CBS presenteert deze maandelijks data als terugblik over het afgelopen kwartaal.

Tenslotte worden sommige onderwerpen uitsluitend als een actuele situatie gepresenteerd, bijvoorbeeld de belemmeringen die bedrijven ervaren bij hun bedrijfsuitoefening. Hierbij ontbreekt de prognose dan ook.

Volatiliteit

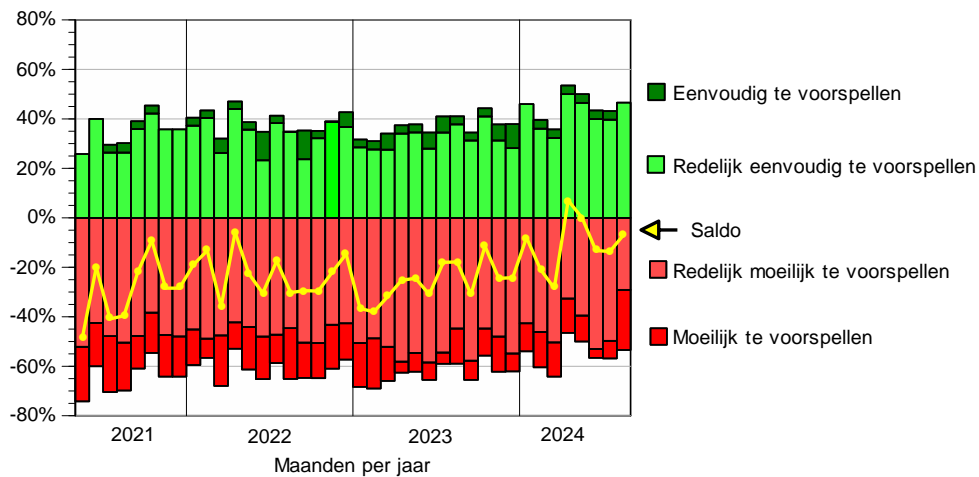
Bijna alle grafieken geven een terugblik over de periode 2019 t/m eerste helft 2024. Door het weergeven van deze reeks aan maand- en kwartaalcijfers ontstaat een beeld van de volatiliteit of bewegelijkheid van de waarnemingen dat als trend geïnterpreteerd kan worden.

1. Economisch klimaat

Onzekerheid over het economisch klimaat

Ondernemers in de grafimediabranche zijn de afgelopen jaren in meerderheid onzeker geweest over de ontwikkeling van het economische klimaat in Nederland (grafiek 1). Deze vraag wordt pas vanaf mei 2021 door CBS gesteld. Uit de gele lijn in de grafiek volgt dat een meerderheid het voorspellen van het economische klimaat redelijk moeilijk vindt. Wel is te zien dat in de loop van 2023 en de eerste vijf maanden van 2024 de onzekerheid duidelijk afnam, om in juni en juli toch weer te toenemen. Het is afwachten of de eerder ingezette verbetering in de tweede helft van 2024 doorzet.

Grafiek 1. Onzekerheid bij bedrijven over het economisch klimaat

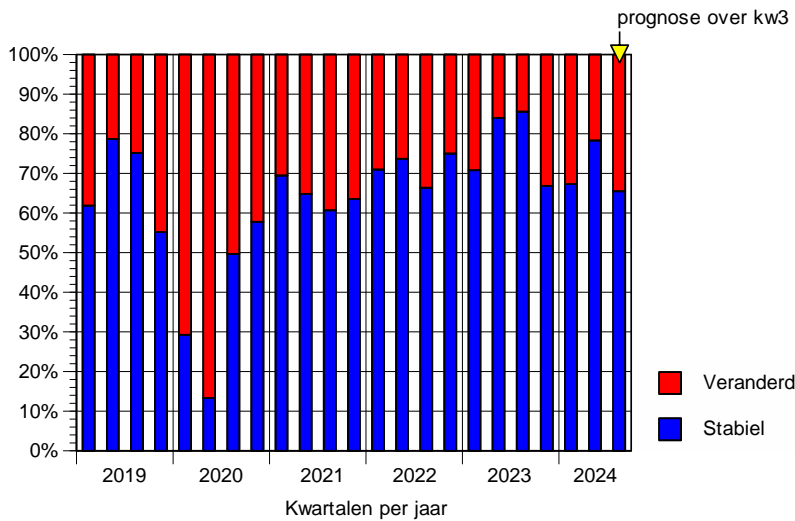

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

Stabiliteit in het economisch klimaat

Met uitzondering van het COVID-19 jaar 2020 ervaart een ruime meerderheid van de grafische ondernemers dat het economisch klimaat stabiel is (grafiek 2). Dit geldt vooral voor de middelste twee kwartalen van elk jaar. Het eerste en het laatste kwartaal worden meestal als veranderlijk beschouwd. In 2024 verwachten eveneens meer ondernemers een verandering in het derde kwartaal. Welke richting deze verandering opgaat kan in grafiek 3 afgelezen worden.

Grafiek 2. Stabiel versus veranderd economisch klimaat

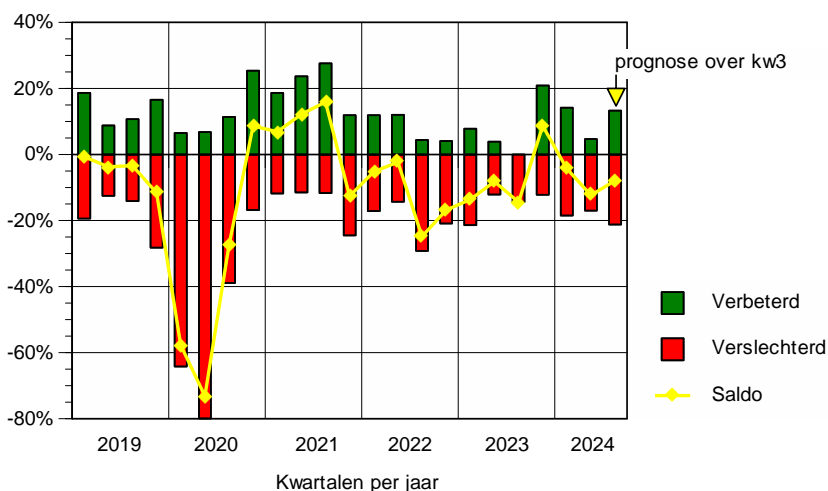

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

Ontwikkeling economisch klimaat

Grafiek 3 laat zien welke richting een verandering in het economisch klimaat opgaat. De groene staafjes geven een verbetering aan in het betreffende kwartaal, de rode staafjes een verslechtering. Het saldo tussen verbetering en verslechtering is af te lezen aan de gele lijn. Zoals bekend was de Corona-periode in 2020 een forse verslechtering. Daar staat 2021 als een verbetering tegenover. Helaas zet deze verbetering voor een deel van de grafische ondernemers niet door. Vanaf het laatste kwartaal 2021 t/m het derde kwartaal 2023 ervaren meer grafische ondernemers een verslechtering i.p.v. een verbetering. In het laatste kwartaal van 2023 verbetert deze situatie, maar in de eerste helft van 2024 ervaart een groter deel weer een verslechtering. Ook voor het derde kwartaal in 2024 is de verwachting van een groter deel van de ondernemers eerder een verslechtering dan een verbetering. Voor 65% van de ondernemers blijft de prognose dat er géén verandering in het economisch klimaat in het derde kwartaal verwacht wordt (grafiek 2).

Grafiek 3. Ontwikkeling van het economisch klimaat

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

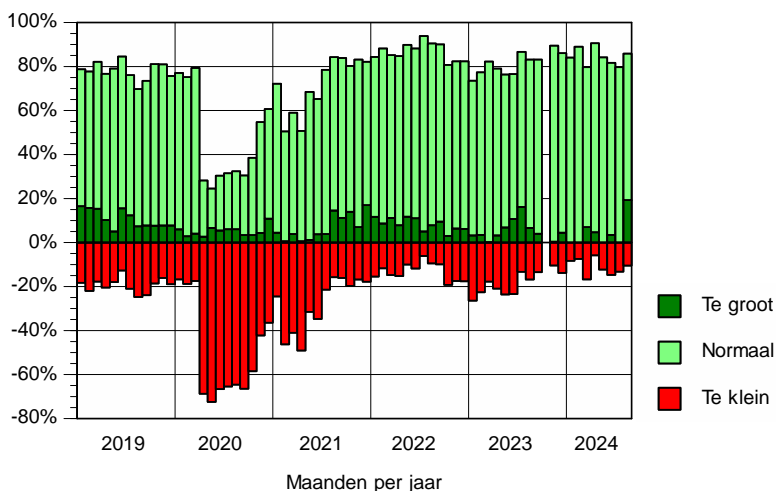
2. Orderpositie

Orderpositie

De totale orderpositie is over de maanden van de jaren, met uitzondering van 2020 en de eerste helft 2021, redelijk stabiel geweest (grafiek 4). Ongeveer 80% ondernemers vindt hun orderpositie in 2024 van normale omvang. Zorgelijk is dat van de groep die hun orderpositie op dit moment niet normaal vindt de meerderheid deze té klein vindt. De bedrijven die een té grote orderpositie hebben komen daarbij voor een keuze te staan om of meer te gaan overwerken of meer te gaan uitbesteden. Meer overwerk houdt het risico in van een stijgend ziekteverzuim als dit te lang aanhoudt, meer uitbesteden leidt tot een krimp in de eigen toegevoegde waarde en mogelijk ook winst. Er is geen prognose beschikbaar over de orderpositie voor de komende periode.

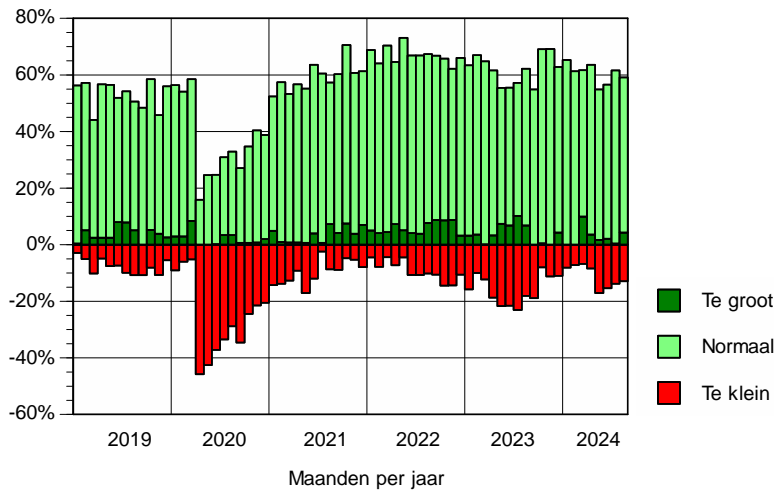
Voor de buitenlandse orderpositie geldt dat ongeveer 60% van de bedrijven die zelf drukwerk exporteren hun orderpositie in 2024 normaal vindt (grafiek 5). Ook hier geldt dat een grotere groep ondernemers hun positie juist té klein vindt dan té groot. Hieruit blijkt dat een groeiende omzetonwikkeling voor export van in Nederland geproduceerd drukwerk niet voor alle exporterende drukkerijen opgaat. Ook bij deze grafiek is er geen prognose over de komende periode.

Grafiek 4. Oordeel over totale orderpositie

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

Grafiek 5. Oordeel over buitenlandse orderpositie

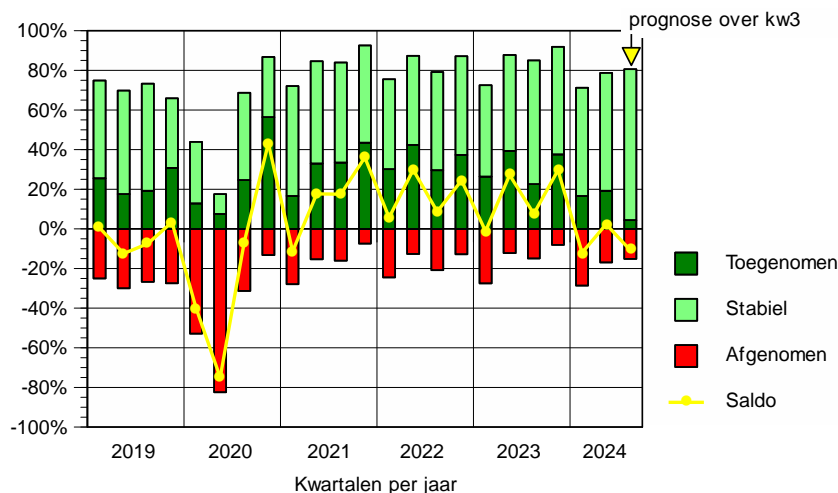

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

Waarde orderontvangst

Grafiek 6 laat de waarde van de totale orderontvangst zien, grafiek 7 de waarde van de buitenlandse orderontvangst. De waarde van de totale orderontvangst is in 2024 verslechterd t.o.v. 2023 (grafiek 6). De prognose voor het derde kwartaal in 2024 is een verdere verslechtering. Mogelijk dat de stijgende prijzen voor drukwerk hierop een negatieve invloed hebben. Daarnaast speelt een structurele afname van drukwerkvolume ten gunste van digitale communicatiemiddelen. De waarde van de buitenlandse orderontvangst is voor de groep exporterende bedrijven steeds stabiel geworden in 2024, en de prognose voor het komende kwartaal is dat dit zich zal doorzetten (grafiek 7). Ongeveer 70% van alle geënquêteerde bedrijven geeft aan zelf drukwerk te verrichten voor het buitenland. Ondanks de gevoelde druk op de buitenlandse orderpositie, zoals in grafiek 5 werd getoond, verwacht 90% van de exporterende drukkerijen een stabiele exportwaarde in hun totale omzet te realiseren.

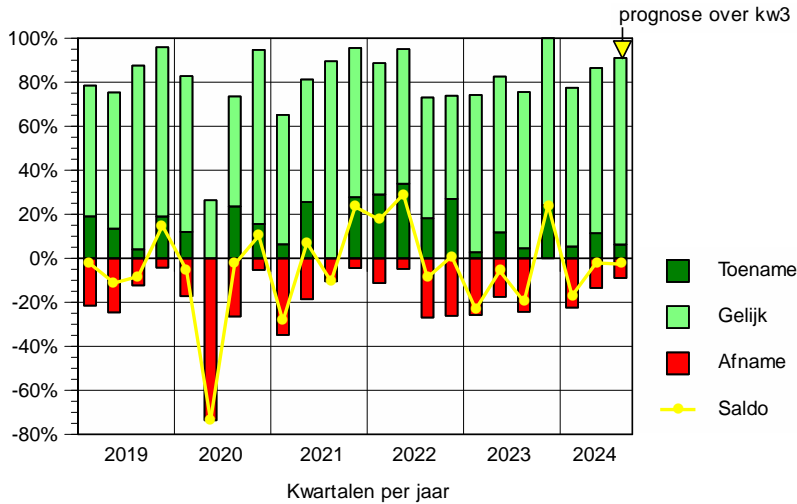
Grafiek 6. Waarde van de totale orderontvangst

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

Grafiek 7. Waarde van de buitenlandse orderontvangst

Exclusief categorie N.V.T.: overige scores omgerekend naar 100%

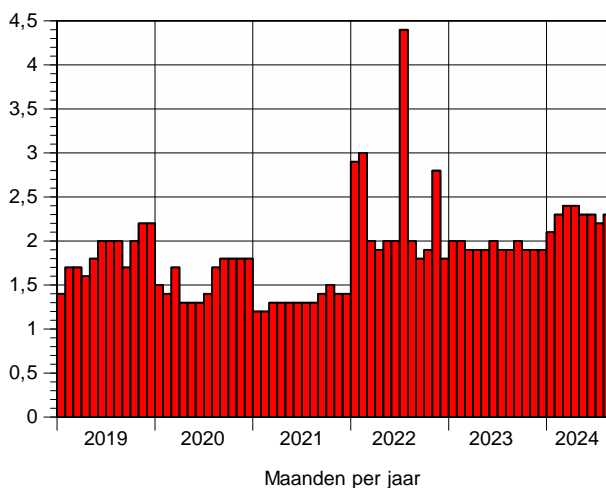

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

Maanden werk aan opdrachten

De ontvangen orders laten zich ook uitdrukken in maanden werk voor bedrijven. In grafiek 8 is dit voor alle maanden vanaf 2019 in beeld gebracht. Gemiddeld hebben bedrijven in 2024 zo'n 2,4 maanden werk. Ten opzichte van de afgelopen jaren is dat een verbetering van ongeveer twee weken. In 2022 kwamen enkele pieken voor van 3 tot zelfs bijna 4,5 maanden werk. Waarschijnlijk ging het daarbij om een aantal tijdens de Corona-periode uitgestelde opdrachten die er in 2022 bijkwamen.

Grafiek 8. Orderpositie in maanden werk

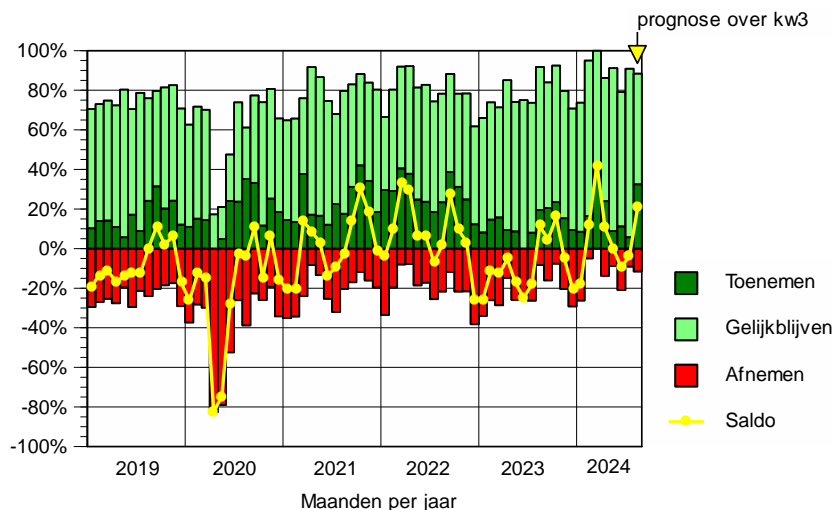
Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

3. Uitbesteed werk

Uitbesteed werk wordt bevraagd als de waarde van te plaatsen orders bij andere bedrijven. In grafiek 9 wordt dit in beeld gebracht. In 2019 gaf 92% van de geënquêteerde bedrijven aan werk uit te besteden, maar inmiddels geeft bijna 100% van de bedrijven dit aan. In de grafiek is duidelijk te zien aan de gele lijn dat de waarde van het uitbesteed werk in 2021 en 2022 is toegenomen, in 2023 iets terugzakte maar in 2024 weer toegenomen is. Ook de prognose over het komende kwartaal is dat meer bedrijven verwachten dat de waarde van uitbesteed werk zal toenemen tegenover de bedrijven die verwachten dat het zal afnemen. Mogelijk heeft de toename van het uitbesteden te maken met de krapte op de arbeidsmarkt om aan (tijdelijk) personeel te komen. Omdat er bij andere bedrijven nog capaciteitsruimte bestaat stimuleert dit het uitbesteden van werkzaamheden. We komen op de benutting van de productiecapaciteit verderop in deze rapportage terug.

Grafiek 9. Waarde te plaatsen orders (uitbesteed werk)

Exclusief categorie N.V.T.: overige scores omgerekend naar 100%

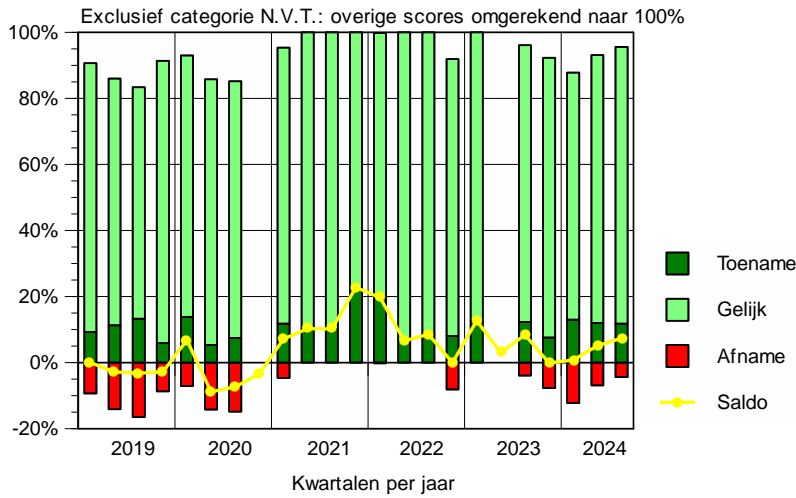
Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

4. Concurrentiepositie

Bedrijven geven in de grafieken 10 en 11 een oordeel over hun actuele concurrentiepositie. In grafiek 10 doen bijna alle bedrijven dit voor hun positie op de binnenlandse markt. In grafiek 11 geven alleen de bedrijven die zelf orders binnenhalen op de buitenlandse markt dit oordeel. Verreweg de meeste bedrijven vinden dat hun concurrentiepositie op de binnenlandse markt gelijk is gebleven, en in de loop van 2024 zien we zelfs een verdere verbetering.

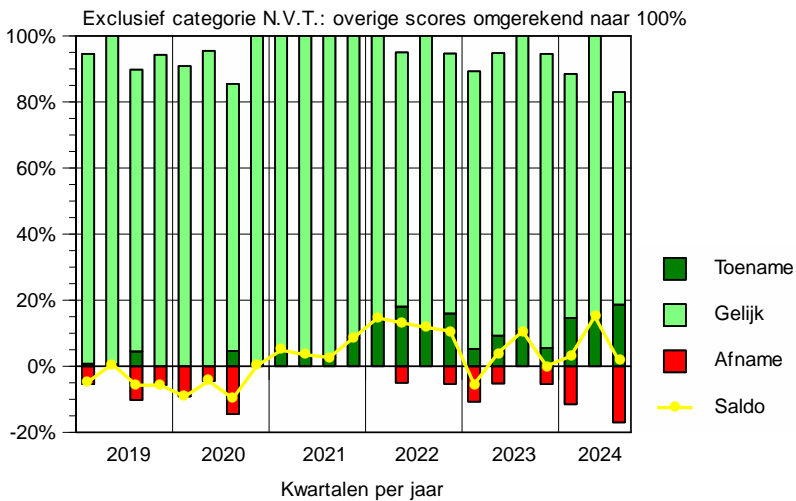
Op de buitenlandse markt ervaren meer ondernemers een verandering van hun concurrentiepositie. Het aandeel dat een verbetering ervaart is daarbij even groot als het aandeel dat juist een verslechtering ervaart. In hoeverre deze trend zich doorzet is nu nog moeilijk te voorspellen. De druk die een deel van de bedrijven voelt op hun buitenlandse concurrentiepositie zal waarschijnlijk grotendeels te maken hebben met de sterke toename in bedrijfskosten in 2024.

Grafiek 10. Oordeel over eigen concurrentiepositie op binnenlandse markt

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

Grafiek 11. Oordeel over eigen concurrentiepositie op Europese markt

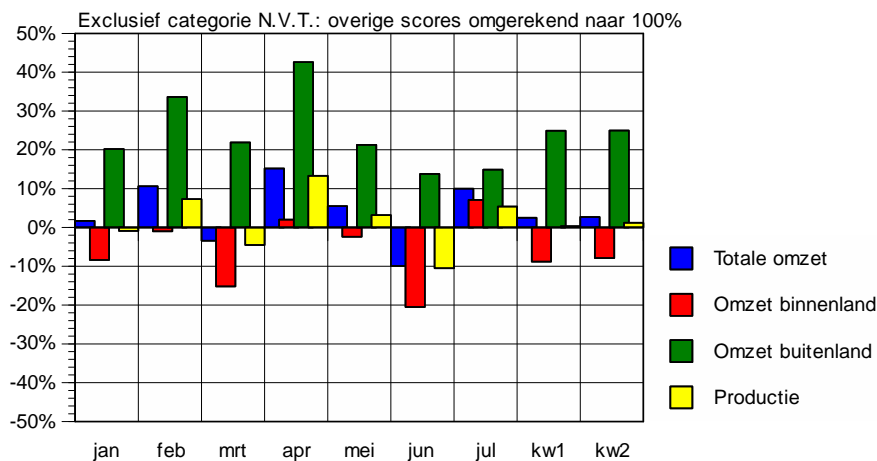
Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

5. Omzetontwikkeling

De omzet in de grafimediabranche is voor veel bedrijven niet stabiel over het gehele jaar. Veel bedrijven hebben een omzetpiek in het laatste kwartaal, gevolgd door een terugloop in het eerste en tweede kwartaal. Voor een groep grote gespecialiseerde drukkerijen, kranten-, tijdschriften- en verpakkingsdrukkerijen geldt dit cyclische proces in het geheel niet of in veel mindere mate. Doordat voor veel drukkerijen dit cyclische proces wel opgaat is het beter om de omzetontwikkeling niet van maand tot maand te volgen maar per maand ten opzichte van de overeenkomstige maand in het voorafgaande jaar. In grafiek 12 is deze vergelijking doorgevoerd voor de eerste zes maanden en de eerste twee kwartalen van 2024. Per maand en kwartaal worden steeds vier categorieën vergeleken: totale omzet, binnenlandse - en buitenlandse omzet, en productie toegevoegde waarde. Daarbij wordt de omzet gemeten als totale verkoopwaarde exclusief BTW, en de productie als de omzetwaarde minus alle inkoopwaarde. Bij de export geldt alleen de export die het bedrijf zelf exporteert. Verloopt de export via een Nederlandse tussenpersoon of opdrachtgever dan geldt deze als binnenlandse omzet voor het grafische bedrijf.

Het meest in het oog springen de sterk gestegen netto omzetwaarde voor buitenlandse orders tegenover de teruggang in omzetwaarde op de binnenlandse markt. De totale omzet en de productie toegevoegde waarde zijn daardoor minder sterk gestegen, en in de maanden maart en juni zelfs gedaald. Dit leidt tot de resultante voor de eerste twee kwartalen in 2024 dat de buitenlandse omzet sterk is toegenomen en de binnenlandse omzet verder is gekrompen. Hierdoor zijn zowel de totale omzet als de productie toegevoegde waarde in de branche slechts marginaal verbeterd ten opzichte van 2023.

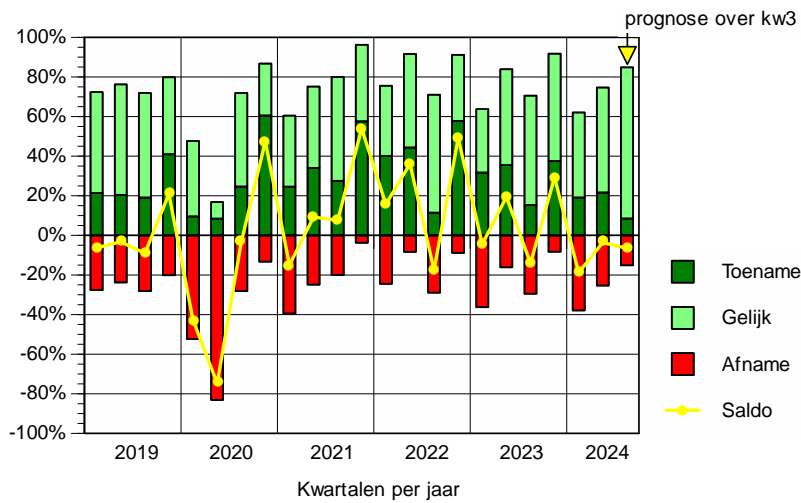
Grafiek 12. Maandelijks omzet- en productieontwikkeling 2024 versus 2023

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

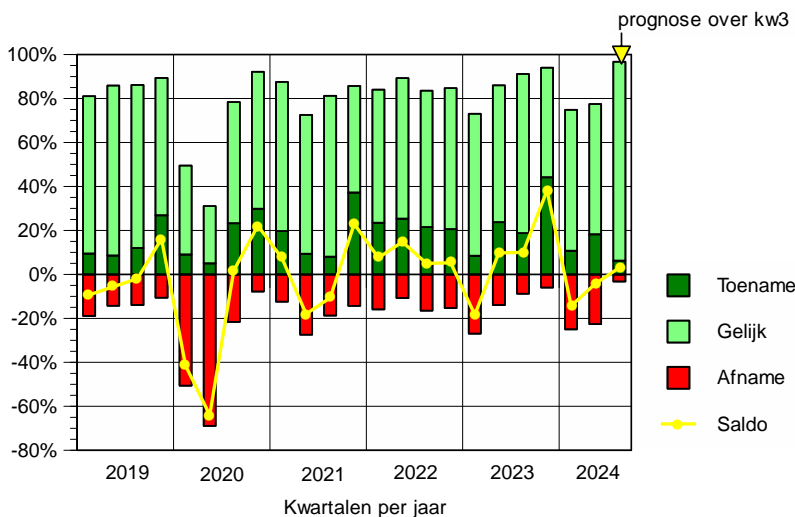
Deze constatering zien we terugkomen in de meer gedetailleerde grafieken 13 en 14 waarbij de percentages bedrijven die een toe- of afname in hun omzet constateren in beeld worden gebracht. In grafiek 13 geven bedrijven aan in hoeverre hun totale omzet gelijk is gebleven of juist veranderd is. In grafiek 14 wordt dat voor de buitenlandse markt gedaan. In beide gevallen geven bedrijven tevens een prognose voor het derde kwartaal in 2024. Voor de binnenlandse markt wordt nauwelijks een verandering verwacht in te behalen omzet voor het derde kwartaal. De gele saldolijn wil niet boven de nul-lijn uitkomen en een groot deel verwacht een gelijkblijvende omzet. Voor de buitenlandse omzet verwachten de betrokken bedrijven nauwelijks een verandering voor het derde kwartaal.

Grafiek 13. Ontwikkeling van de totale omzet

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

Grafiek 14. Ontwikkeling van de omzet op de buitenlandse markt

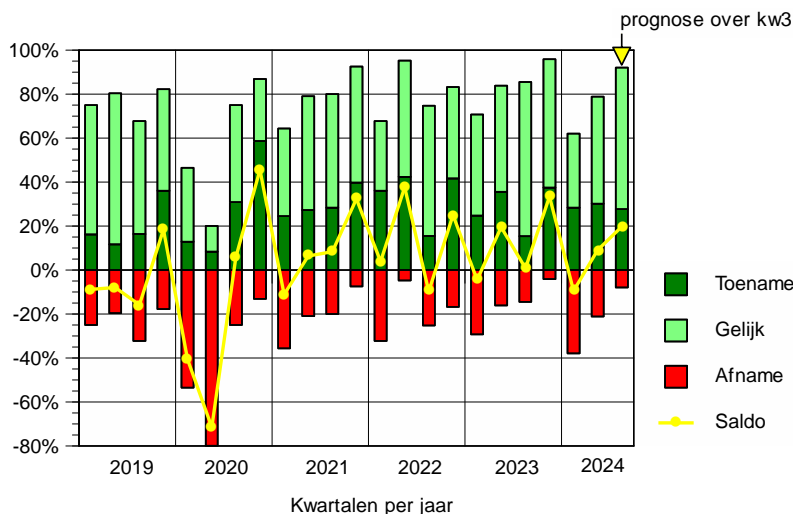
Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

6. Bedrijfsactiviteit - productie toegevoegde waarde

De eigen bedrijfsactiviteit wordt gemeten via de productie toegevoegde waarde, de bezettingsgraad van de productiemiddelen, en het oordeel van de ondernemers over hun eigen productiecapaciteit. De toegevoegde waarde door de grafische productieactiviteit varieert uiteraard sterk met de waarde van de orders en de netto omzetwaarde, maar is daar niet volledig gelijk aan. De omzetwaarde neemt bijvoorbeeld ook toe door het doorberekenen van de gestegen inkooprijzen, terwijl de toegevoegde waarde van de eigen productie gelijk blijft. De hier weergegeven cijfers geven alleen aan welk deel van de bedrijven hun toegevoegde waarde hebben zien toenemen, afnemen of gelijkblijven.

De ontwikkeling van de bedrijfsactiviteit verloopt volgens een groeiende groep ondernemers vanuit een negatieve start in het eerste kwartaal in 2024 naar vaker een toename en minder vaak een afname daarvan (grafiek 15). De prognose voor het derde kwartaal is tevens positief, maar ligt ook in de lijn van de normale omzetcyclus ieder jaar.

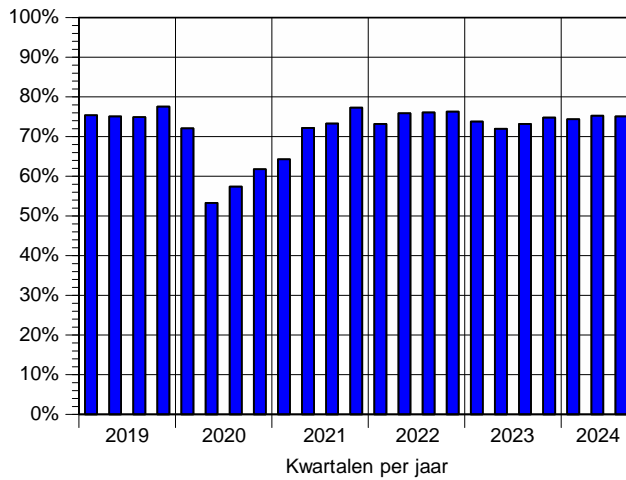
Grafiek 15. Ontwikkeling van de bedrijfsactiviteit (productie toegevoegde waarde)

Bron: data CBS Conjuncturenquête/bewerking GOC/JT

De bezettingsgraad van de productiemiddelen laat zien dat er structureel een forse overcapaciteit bij bedrijven bestaat (grafiek 16). De gemiddelde bezettingsgraad ligt op 75% van de capaciteit van de productiemiddelen die in huis zijn. Al jaren ligt de bezettingsgraad structureel onder de waarde van vóór de economische recessie in 2008, terwijl sinds deze tijd het aantal bedrijven en werkgelegenheid sterk zijn gekrompen. Een gemiddeld lage bezettingsgraad betekent dat bedrijven gestimuleerd worden door prijsdruk meer opdrachten binnen te halen. Onder de huidige economische conjunctuur met fors toegenomen bedrijfskosten en gestegen inkooprijzen leidt dit tot het verder krimpen in personeelsbestand om daarmee de productiviteit per gewerkt uur omhoog te krijgen.

Grafiek 16. Ontwikkeling van de bezettingsgraad

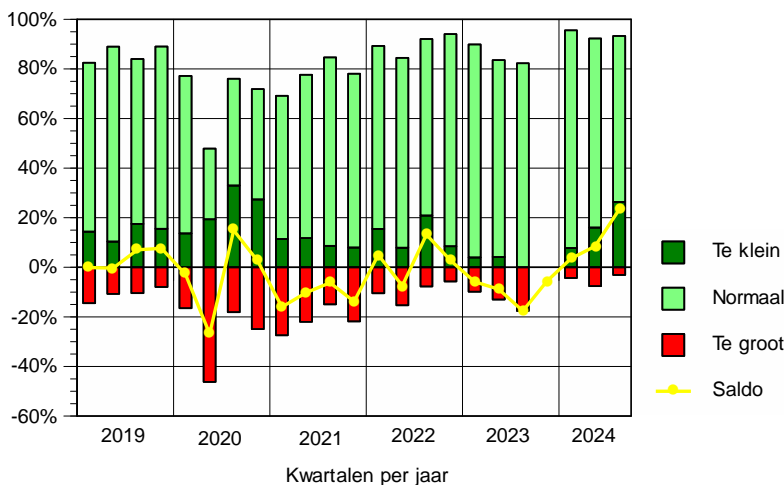

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

De krapte op de arbeidsmarkt, en daarmee het (tijdelijk) inhuren van personeel bij een stijgende productie, is ook zichtbaar in grafiek 17. In 2024 geeft een groeiend aantal bedrijven aan een tekort aan productiecapaciteit te hebben om de naar verwachting toenemende omzet in de tweede helft van het jaar op te kunnen vangen. Dit stimuleert bedrijven om een deel van de werkzaamheden uit te besteden aan bedrijven die nog voldoende capaciteitsruimte in huis hebben.

De grafieken 15, 16 en 17 laten zien dat een deel van de grafische bedrijven vooral problemen heeft om voldoende orders binnen te halen, hetgeen de gemiddelde bezettingsgraad sterk drukt, terwijl andere bedrijven juist meer dan voldoende orders binnenhalen maar door de krapte op de arbeidsmarkt niet gemakkelijk tijdelijk hun personeelsbestand voldoende kunnen uitbreiden.

Grafiek 17. Oordeel over de eigen productiecapaciteit

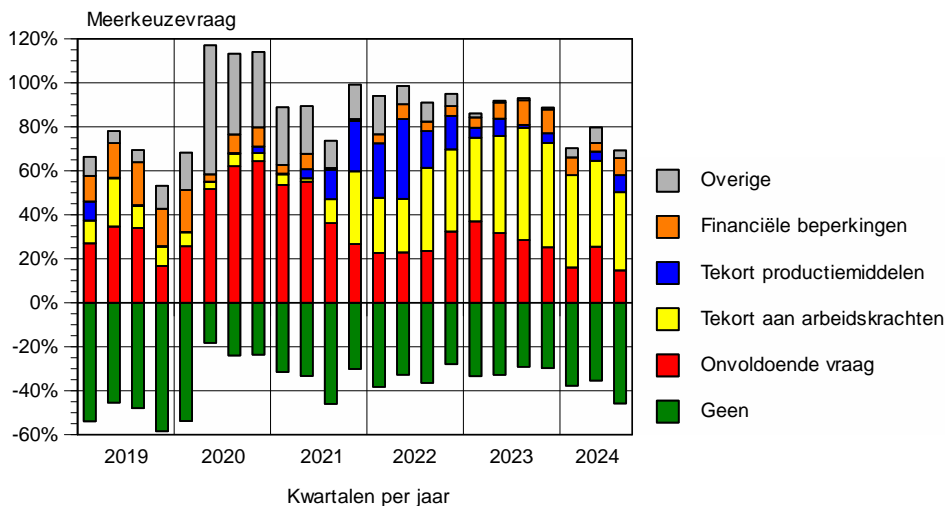

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

7. Belemmeringen bij bedrijfsuitoefening

De eerder gesignaleerde belemmeringen bij de bedrijfsuitoefening die zichtbaar werden in de grafieken 16 en 17, over de bezettingsgraad en het oordeel over de eigen productiecapaciteit, wordt ook zichtbaar in grafiek 18. Daarin geven bedrijven aan welke belemmeringen zij het belangrijkste vinden voor een optimale bedrijfsuitoefening. Rond de 40% van de bedrijven meldt in 2024 geen belemmeringen te ervaren. Dit zijn de bedrijven die structureel voldoende orders hebben, vaak ook ten gevolgen van langlopende contracten, en er ook in slagen voldoende personeel aan zich te binden. Bij de grote groep van bedrijven die wel belemmeringen ervaren is te zien dat een tekort aan orders (vraag) inmiddels volledig overstemd wordt door een tekort aan arbeidskrachten. Daardoor worden deze bedrijven gedwongen een deel van de productie uit te besteden. Opvallend is ook dat een tekort aan productiemiddelen (apparatuur) of financiële beperkingen nauwelijks nog een rol lijken te spelen, terwijl dit in 2019 nog vaker genoemd werd.

Grafiek 18. Ervaren belemmeringen bij de bedrijfsuitoefening

Bron: data CBS Conjunctuurenquête/bewerking GOC/JT

a&ofondsgrafmediabranche

A&O Fonds Grafmediabranche

Boeingavenue 209, 1119 PD • Schiphol-Rijk

t (0318) 53 91 99 • f (0318) 52 99 69

www.aenofondsgrafimedia.nl